

jih mil. knez in škof potem vprašajo, kaj da od njih želijo, vse soglasno mil. škofa poprosijo, naj bi jim podelili za poskušnjo oblačilo tretjega reda sv. Frančiška, da bi se v zavodu šolskih sester lastnemu posvečenju in izreji šolske mladine darovale. Mil. knez in škof jim še enkrat na srce položijo, kako se jim bo treba dobro presoditi: ali so v ta stan poklicane, ali ne. Konečno pa so po stari navadi vsakej novo samostansko ime odločili; namreč prvej ime: sestra Serafina (Rojko); drugej: sestra Stanislava (Voh); tretjej: sestra Amalija (Jančič); četertej: sestra Ignacija (Šišek); petej: sestra Alojzija (Cvetko); šestej: sestra Evangelista (Vogel). Od teh bodo pa brž ko ne le tri otroke v šoli podučevale, druge bodo pa zvnaj šolskih klopi pomagale otroke krščansko izrepati. Veselo je to, da vse tri nove čč. sestre učiteljice so slovenskega jezika zmožne. Tako se zamore s časom ta blagonosni zavod dalje po slovenskih pokrajinah razširjati. Letošnjo jesen dobi celjska okolica tri čč. šol. sestre, za ktere se je dolgo potegovalo, da prevzamejo vodstvo dekliške šole za celjsko okolico. Tudi Ljubljance bi radi dobili šol. sester, pa doslej se jim še ni posrečilo. Kdor zamore kaj storiti v podporo tega zavoda, opravi gotovo Bogu dopadljivo delo.

Milostljivi knez in škof so dvema gg. bogoslovcema podelili sv. mešniško posvečenje. Nova mešnika sta č. g. Anton Vamberger in č. g. Davorin Osenjak. Gg. bogoslovca Jož. Kotnik in Franc Ostere pa sta vojaka v Bosni, čeravno so tudi njima svitli cesar že 12. julija dali dovoljenje, da smeta biti v mešnika posvečena. Ali glas o cesarski milosti je potreboval mesenc dni, preden je došel do dotičnega mesta pri vojaški in duhovniški gosposki — in bilo je prepozno. Bog vé, ali prideta še zdrava in živa kedaj domov!

Za dijaško semenišče darovali so č. g. Anton Belšak župnik 10 fl. č. g. Peter Erjavec župnik 10 fl. Dva neimenovana, vsak po 5 fl. č. g. Anton Lacko stolni vikar 10 fl. č. g. Juri Cobelj kaplan 5 fl. č. g. Juri Šabot duhovnik 3 srebrne dvajsetice.

Farnej cerkvi v Šmariji so dve novi kapeli dostavili; pozidani ste lepo in krasno v istem zlogu, kakor je prejšnja cerkev. Prostora je narastlo z 150 □ metrov, tedaj za 600—800 oseb. Presbiterij je v lepem zlogu z velikim altarjem od slovitega g. Fantoni-a na presno zmalan, vsi altari pa od domačega pozlatarja Antona But-a izvrstno predelani in jako krasno pozlačeni. Vsi stroški znašajo blizu 7000 fl. Denarji so se pripravili po milošnjah in darovih dobrih farmanov, svitlega cesarja, našega in celovškega prezvišenega kneza in škofa. Slednji so leta 1838 tukaj kaplan bili. Hvala in zabvala bodi vsem. Bog plati! Dne 11. aug. so milostljivi naš knez in škof prostorno cerkev in prestavljeni veliki altar slovesno posvetili in tako veliko duhovsko veselje vsem farmanom pripravili. —

Velik dar za duhovniško družbo v podporo duhovnikom sekovske škofije v Gradcu je daroval rimski grof Lillenthal, namreč 8000 fl.

Gospodarske stvari.

Ovčič ali metljaji.

M. Ta bolezen ima po raznih krajih slovenskih dežel razna imena. Imenuje se: ovčič, metljaji, sajevec, metuljavost, metljavica, metilji (prej ko ne mesto metulju (i=ü) in morda še kako drugače kje drugod. Največkrat napada ovce in sicer ko kuga. Vzrok tej bolezni so jeterni metulji (Leberegel), Distoma hepaticum, ki se včasih v velikem številu po jetrih, žolčnih žilah in v žolčnem mehurju zaredijo. Govejo živino ta bolezen bolj poredkoma napade, še bolj redkokrat pa svinje. Brž v začetku, ko se bolezen še le izcimljuje, je le težko in redkokdaj spoznati, pozneje pa, ko že bolj huda postane, so bolne živali klaverne in slabotne, se slabo redijo, postanejo kumerne, bledične, driska jih pogosto nadleguje in blato, ki gre od njih, grdo smrdi, vezavne kožice v očeh in slezne kože so blede in jezik je belo umazan. Volna je trda in rada izkapa. Včasih se najdejo cele črede, ki so od ovčiča napadene, celo vse volne nage. Dalje imajo take živali napet trebuh, gumb pod kožo in otekle noge (so vodenične), jetra se povečajo in če se na jetra pritisne, jih zaboli. Metulji pridejo le ko zalega v živali, kar mokro poletje silno pospešuje. Bolezen se začne navadno po leti ali v zgodnji jeseni in navadno najbolj po zimi in v prvih mesecih spomladnih v marcu in aprilu mori. Zdravil, ki bi to bolezen z gotovim vspehom ozdravila, do zdaj še ne poznajo. Sploh ni zdravila, ki bi v jetra z metulji obsajena priti mogla, ni da bi jih tam pomorila ali pregnala. Tam, kjer se je ktero živinče od te bolezni napadeno zopet ozdravilo, tam je narava sama največ pripomogala k zdravju, t. j. metulji so sami od sebe iz živinčeta pobegnili. V posameznih primerljajih, v katerih se je bolezen še dosti zgodaj spoznala, se morejo ovce pri prav obilni hrani z pelinom in soljo, kamnovim oljem in z malim podarkom železa ohraniti, dokler se metulji iz njih izselijo in živali popolnoma ozdravijo. Največkrat pa je, brž ko se je bolezen spoznala, živali mesarju prodati. Nekteri starejši ovčarji mislijo, da se metljavaste ovce po paši na jesenskih in zimskih setvinah morejo do zdravja spasti, pa to je kriva misel. Prigodilo se je lansko leto, da so čredo od 281 metljavastih ovec na jesenski setvini pasli. Meseca februarja pa v kljub ugodnemu vremenu so dobile drisko in vedno več jih je cepalo, akoravno se jim je zjutra, predno so se na pašo gnale, subega sena vsak dan nekoliko pokladalo.

Predubravne naredbe so najboljša sredstva zoper to bolezen. Ogibati se je mokrotnih paš-

nikov zlasti okoli srede junija. Kratka paša na mokrem pašniku od junija počenši je zadosti, da se živali metljave zalege nalezejo. Predno se živinčeta zaženó na pašo, naj se jim nekaj suhe klaje položi, ali pa naj se ovce v hlevu držijo, ki morajo pa suhi in vse vlage prosti biti. Konečno naj bode tukaj še nekaj o tem povedano, kako se metljaji izcimijo, zaredijo in razvijejo. Po izločkih živalskih grejo metljaji najbolj spomladi iz živinčet. Metljaji so namreč popolnoma godni, da se med seboj plemenijo. Stari metljaji, kakor se zdi, poginejo in se z drugo hrano vred prebavijo. Nabajajo se le v tenkih nikdar pa v debelih črevah. Jajca se razvijajo le na mokrotnih krajih in sicer se preselijo zarodki najprej v živali nižje organizacije v polže, zaželke itd. v katerih se najprej v klične mešičke razvijejo, v katerih se zopet klični mešički naredijo in kot taki prejšnje mešičke zapustijo.

Ti klični mešički, ki so metljajem že zelo podobni, so prava zalega metljajem in udirajo v jetra drugih živali, kjer se v prave metljaje razvijejo, ki so popolnoma godni, da se med seboj plodijo.

Kako prav za prav metljajeva zalega v živali pride, to še ni do natančne gotovosti dognano. Prej ko ne se to godi po pitni vodi ali pa po krmi zlasti zeleni krmi, na kateri so polži, zaželke, itd. v katerih so klični mešički metljajev.

Kako bi vinogradarji leži in boljše prodajali vino!
(Nasvetuje g. Göthe ravnatelj vinorejske šole pri Mariboru.)

II. Lorensko na Francoskem pridelala na leto blizu toliko vina, kakor naše Štajersko. Ali vina ondi hitreje in boljše v denar spravijo, kakor pri nas. To pa zato, ker imajo 345 vinskih tržcev in 9042 vinskih komisarjev in agentov. Štajerska je leta 1873. pridelala 1,948.000 veder vina t. j. 75,488.000 litrov. Ako bi to med 1,150.000 štajerskih prebivalcev enako razdelili, tedaj bi na vsakega prišlo 65 litrov; ravno toliko kolikor sploh na vsakega avstrijskega prebivalca. Ali drugače rečeno: večji del štajerskega vina izpijemo Štajerci sami; v sosedne dežele se primerama le malo prodaja. Vsled tega je pa prva skrb trženje z vinom tako uravnati, da se bo vino lahko, zanesljivo in po ceni prodavalo in kupovalo, da bo vsak vinogradar pa tudi tisti, ki vino potrebuje, vedel, kam in do koga se ima obrniti za pravo vino ljutomersko, pekersko, zavraško, bizeljsko, haložko, framsko, ritonjsko, vinarijsko itd. V ta namen nam najboljše služijo vinski agenti t. j. možje za ta posel posebno odbrani, ki vinski kraj dobro poznajo, zaupanje posestnikov vin pa tudi kupcev imajo, ki torej proti malemu plačilu posredujejo. Vinogradarji mu naznanjajo, kako in koliko vina imajo za prodati, tržci, kupci, krčmarji pa se pri njem oglašajo in hitro poizvedó, kder se vino dobi, kakorsnega želijo.

Govorilo se je o nastavljanju vinskih agentov

uže mnogo, storilo pa nič, ker se te velevažne reči nihče ni resnobno poprijel. Da se pa ž njo enkrat začne in poskusi, je vinorejska šola pri Mariboru sklenola začetek storiti. Našla je v osebi g. Jožefa Fauland-a za ta posel najsposobnišega moža in ga postavila za vinskega agenta. Poslovati bo začel 16. sept. 1878. vsak delavnik od 11.—12. ure dopoldne v uradnici vinorejske šole pri Mariboru. Mož je v vinskih zadevah zveden in spreten, ker je bil mnogo let kletar v večjih kletih.

Vsak torej, ki hoče vino prodati, more to ali sam ali pismeno naznaniti temu g. agentu; povedati mu ima: koliko vina je za prodati, kde in kedaj je prirastlo, trsno sorto, iz katero je bilo pridelano, in potem kde se nahaja. Vina na ogled in pokušanje zamore pridjati, ali tudi ne; kakor hoče. Ceno tudi lahko pristavi ali pa izreče, da se vino prodaja, za koliko se bo cenilo od agenta, ravnatelja vinorejske šole in od drugih strokovnjakov po doposlaniem vino na ogled. Da pa je vino na ogled poslano isto, katero se za prodajo ponudi, temu ostane se vé prodajalec sam porok. Vsako za na prodaj napovedano vino se zapiše v posebne naznanilne knjige (Anmeldebuch), kder se vse gori omenjeno zaznamva. Vpisnine se pa vselej, ali se vino poznej prodaja ali ne, agentu plača po 2 kr. od hektolitra (1 hektoliter je toliko, kakor 1 vedro, 20 pintov (bokalov) in $3\frac{3}{4}$ maselca). Naznanitelj zamore vselej tudi drugod in komurkoli vino predati, vendar agentu mora to na vedenje dati, da ga iz knjig izbríše; če to opusti, ga zadenejo vsi nepovoljni nasledki.

Vsak pa ki hoče vino kupiti, lahko pri agentu iz naznanilnih knjig izvé za vina, katera so za prodati. Sedaj zamore kupec sam iti vina kupovat, agentu pa izplača 1% od kupnine, če je vino res kupil: na primer 1 fl. če je 1 šertinjak vina kupil za 100 fl. Če pa hoče kupec agenta tudi seboj imeti in želi njegovoga posredovanja pri prodajalcu, tedaj mu pa izplača po 2% t. j. po gori navedenem izgledu 2 fl. Kupec zamore pa, kedaj je dovolj upanja dobil do agenta, tudi temu pisati, kakšnega vina da želi; v tem slučaju ima agentu povrniti tudi vse stroške, katerih je za kupca imel. Kedar bo že mnogo vina napovedanega, kupcev pa nič, tedaj bo agent z dovoljenjem prodajalcev napravil javno vinsko dražbo ali licitacijo pa na ogled v steklenicah poslanih vinih. Tako utegnemo pomalem priti do vinskih sejmov in vinskih borz (Weinbörseu). Slovenski vinogradarji, premislite nasvet mnogo skušenega in zvedenega ravnatelja vinorejske šole mariborske! Poskusimo in podpirajmo za naše vinorejstvo velevažno upeljevanje in udomačenje vinskih agentov, sami bodemo imeli največ haska!

Konje šteli bodo letos od 1. do 10. septembra, to pa po ministerijalni odločbi od 1. avg. 1873.

Sejmovi. 26. avg. Ljubno, Pobrež ptujski; 28. avg. Celje, sv. Trojica v Slov. gor. Svičina;

29. Muta, Orešje pri Brežicah, sv. Peter na Otersbahu, sv. Filip, Zavec; 30. aug. Hajdina, Poličane; 31. aug. Planina.

Dopisi.

Iz Maribora. (Odgovor ljubljanskim vekačem.) Znano je, da imamo volitve. Treba bi nas Slovence, na meji Slovanstva boreče se za najsvetejše pravice svojega naroda, bilo trdno podpirati, zlasti iz Ljubljane. Ali sovrašтво do „Slov. Gospodarja“ je „Slov. Narod“, Slovenca, in Brencejna tako zaslepilo, da vsi udrihajo in zasramujejo list, ki na Štajerskem še največ k dobrim volitvam pomagati zamore. Po sili ga čejo mrtvega imeti. Ali varajo se. Štajerski Slovenci si ga ne damo uničiti, najmenje od ljubljanskih pisarjev. Pač pa obžalujemo in se bojimo za volitve, ker so ti brezobzirni listi pri nas tiste močeve, ki so sicer največ storili, razdražili, deloma celo sprli ali pa od dela splašili. Mariborski centralni volilni odbor je toliko, kakor pokopan, vsaj za te volitve. Da je „Slov. Narod“ divjak, to že dolgo vemo. Ali da „Slovenec“ ne vzeme ozira na izjave „Slov. Gosp.“ v štev. 30 in 33. ter ne popravi, kar mu je njegov dopisnik krivo poročal in tako ves ravs in kavs prvi povzročil, tega res nismo pričakovali! „Brencej“ je parkrat urednika „Slov. Gospodarja“ prosil, naj bi ga ta svojim bralcem priporočil. Dobrohotni urednik je to storil. „Brencej“ se mu je pa zahvalil z nesramno grdo in žaljivo podobo pa tudi z lažnjivim in celó trepastim sestavkom. Najboljši odgovor takim napadom bo, ako smradljivi listič zanaprej odpošljamo po pošti nazaj v Ljubljano. Štajercem se gabi pred tako gnjusobo. „Sl. Narod“ piha okoli sebe in se reži, da se je „Slov. Gospodar“ nevarnej pravdi odtegnil, toda g. Jurčič celó pozabi, kar pa drugi vendar vemo, da je sam prav rad spravo podpisal, ko ga je Litijski apotekar hotel na tožno klop posaditi. Tudi dobro vemo, kako je nekdo, tudi urednik; jako vesel bil, da je g. Hotschevarja v Krškem potolažil z preklicem tega, kar je v „Vaterland“ o njem pisal pa sprevidel, da resnice popričati ne more! Dakle, ljubljanski gospodje, ne klatite preveč okoli sebe, sicer se bodete sami sebe najbolj pobili! Kako močno pa smo na Štajerskem razžaljeni, to kaže tudi sledeči dopis:

Iz Dravinjske doline. (Nekaj za „Brencejna“ in za vzorne kranjske politkarje.) Kdor je v „Narodu“ in poprej že v „Slovenca“ bral dopise o „Gospodarjevi“ in Seidlnovi pravdi, posebno pa pogledal poslednjo številko „Brencejna“, najde pač potrjeno staro resnico, da Slovencev v lepo, bratovsko slogo nihčér spraviti ne more, kakor le trinog, ki jih v spone vková, da so vsi sužnji, in se toraj drug nad drugim povzdigovati ne more, ampak vsi skupaj pod krvavo šibo vzdihujejo. — Očitati „Gospodarju“, da je „strahopetnež“, „politišk otrok“ i. t. d., ko

je — speljan na led od nezanesljivega, strastnega dopisnika — modro odjenjal, ne pa kot trmast pravdar v veliko škodo telebal, zamore le strankarska potuhnjenost in pa — kar je menda poglavitno — grda zavist. Naj hudo z dobrim povrnemo in „Brencejnu“ vsaj duševno pomagamo, ker mu gmotno pomagati ne moremo in ker je prav duševne podpore najbolj potreben. Poslednja njegova številka priča, da mu pravega gradiva za svoje slabe podobe zeló pomanjkuje. Evo, „Brence“, to le podobo v prihodnji številki dobro izpeljati daj, če jo umeješ. List „Vatld“ se težko vpodobi; pa kot zastopnik federalizma bi se tako — le narisati dal: Gospoda v Avstriji sta Nemeč in Magjar pa tako, da je Nemeč vendar še več v vsakem oziru. Toraj naj „Brence“ narisati da obraz prave nemške inteligencije, glavo — po dunajskem razkobrano — pa naj pokriva magjarski kalpak. — Ostalo truplo naj ima znamenja drugih delov takrajlitavske Avstrije in sicer tako-le: Roke naj kažejo česko pleme s tem, da držijo gosli. Poljake naj kaže njih posebni ovratnik z navzdol pobešenimi krajeji, kateri pa naj — kakor poljska politika — po zraku pahajo. Kaj pa damo Slovencev? — Nogi! Ker je vzorno središče slovenske edinosti Ljubljana, naj ima podoba na nogah kranjske jirhaste hlače s „Pavlihiniimi“ škornji. Tako! Zdaj je podoba „Vtlda“ gotova. Zraven te podobe, ki se naj kisló drži, kakor da jo hudo vije, naj stoji na eni strani narisán velik kljun kakoršne koli živadi, na drugi strani pa debel Kočevár z znanim kñirjem in pa z polno mavho denarja v eni, v drugi roki pa s kuhinjskim nožem, s katerim po „Špelinih“ lepih izrazih „prov gvovtno“ kljun reže. In da gledalec brž pogodi, kaj da vse to pomenja, naj se zadi narišejo še podobe „Slovenca“, „Novic“ in „Brencejna“, ki se prav černo držé, pa tudi „Naroda“,*) ki se prav fantalinsko smeji. Spodi pod vso to podobo pa bodi debelo tiskano: Kdor nima vrta dobro zagrajenega, naj ne meče kamenja na sosedov vrt! No „Brencej“ poštenovič, kaj praviš k tej osnovi!

Iz Prekmurskega (smo gledé volitev) prejeli dopis, ki ga priobčimo, kakoršen nam je došel: „Zeberanjem naših poslancev smo gotovi, v M. Soboti se je vršilo zebéranje 5. t. m. na Bakši v Dolnjoj Lendavi 8. t. m. Za poslance so zebrani v Mürskoj Soboti Berke Jožef, tamošnji fiškališ (advokat), v Dolnjoj Lendavi Weszter Imre, tudi fiškališ z Velke Kaniže, štera sta po veri Luthe-rana. Na Bakši je zebran nekši Turgonyi Lajoš, kak sam zvedil, je doma z Budapešta, po veri je Kalavin. No kaj pa ešče več turčinov bi šče nam trebalo, te pa bi meli vsega gnüsa zadosta! Jako velka sramota je za one zbiratelje Sobočke kra-jine, šteri so svojo danost na Berkaja dali, ali pa

*) Res, ker čestite Novice so prišle na nesramno podobo Brencejnovo štev. 14. brez vedenja blag. g. dr. Bleiweissa.
Ured.